

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «Κ»

Έξι Ελληνίδες fiber artists που δημιουργούν τέχνη με βελόνες και αργαλειούς

Έξι Ελληνίδες fiber artists ενσωματώνουν την κλωστή στη σύγχρονη τέχνη και συνδέουν την παράδοση με την εποχή της ψηφιακής πραγματικότητας.



Τα ανάγλυφα εντυπωσιακά χαλιά της Αλεξάνδρας Κεχαγιόγλου ισορροπούν ανάμεσα στο ντιζάιν και στην τέχνη. © Francisco Nocito

Ξένια Γεωργιάδου

07.02.2023 • 17:21

UPD: 09.02.2023 • 16:03

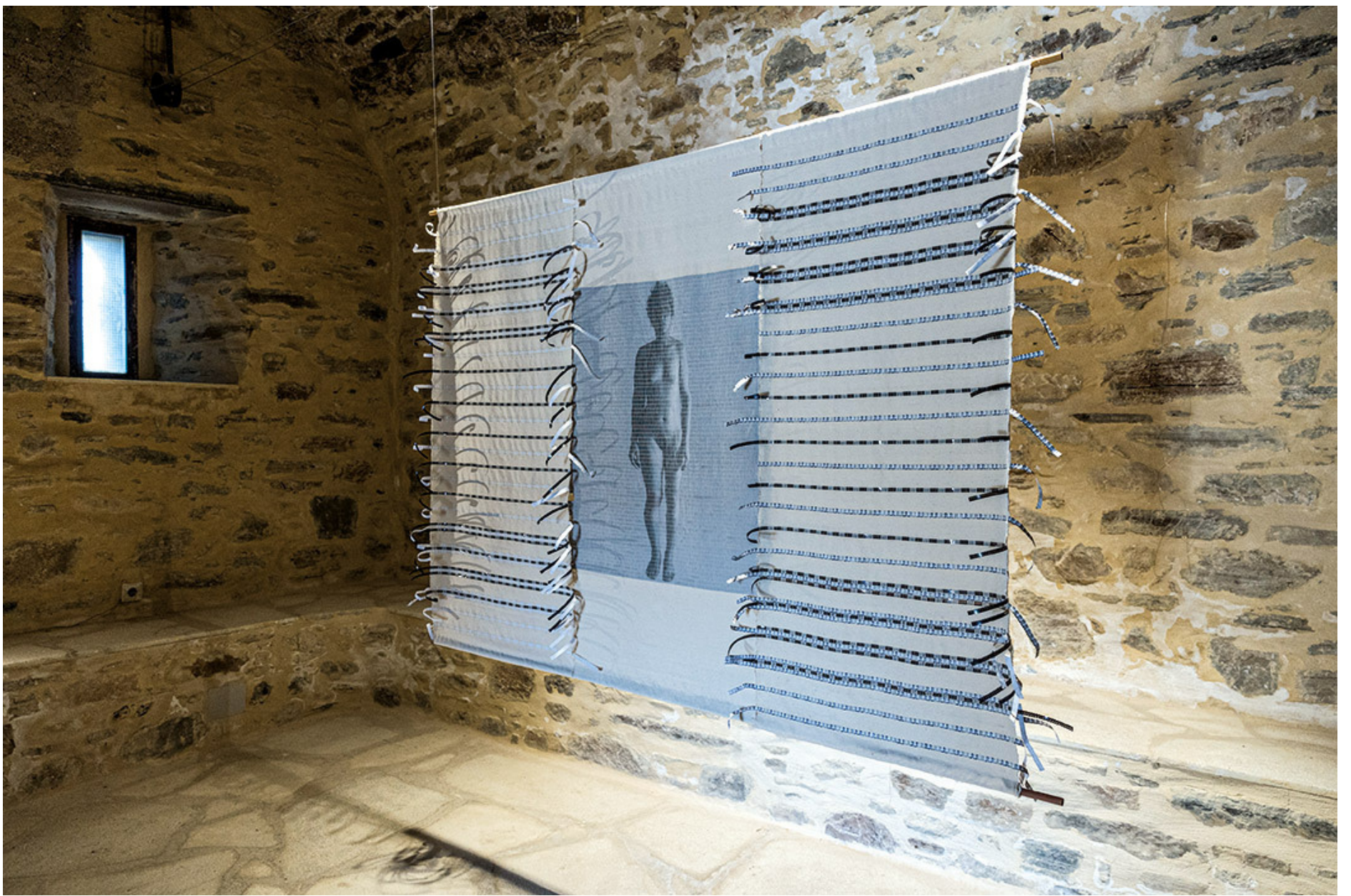
ΜΑΡΙΑ ΚΩΤΣΟΥ

«Είμαστε αυτό που φτιάχνουν τα χέρια μας»



© Κώστας Μαθιουλάκης

Έχετε δει πώς εμφανίζεται το φωτογραφικό φιλμ σε έναν σκοτεινό θάλαμο; Η εικόνα φανερώνεται σταδιακά. Αυτήν ακριβώς την εντύπωση γεννούν και τα έργα της Μαρίας Κώτσου. Στην ομαδική έκθεση Ταπισερί, που είχε παρουσιαστεί το περασμένο καλοκαίρι στον Πύργο Μπαζαίου στη Νάξο, η Μαρία συμμετείχε με τρία μεγάλα υφαντά. Τα δύο από αυτά απεικόνιζαν τις δύο γιαγιάδες της, υφάντρες και οι δύο. Φωτογραφικές εκτυπώσεις σε χαρτί, κομμένες σε λωρίδες, είχαν υφανθεί μαζί με βαμβακερά νήματα σε παραδοσιακό, οριζόντιο απεραθίτικο αργαλειό. «Φοιτούσα στο Α΄ Εργαστήριο ζωγραφικής στην ΑΣΚΤ της Αθήνας, δοκίμαζα βίντεο και ζωγραφική. Στη διάρκεια του Erasmus στην Πολωνία, μια χώρα με μεγάλη παράδοση στην υφαντική, επισκέφθηκα ένα εργαστήριο όπου δούλευαν με κλωστές. Παντού υφάσματα, κεντήματα, υφαντά.



Περιτριγυρισμένη από αργαλειούς, νόμιζα πως ήμουν πάλι πίσω στη Νάξο με τις γιαγιάδες μου. Επέστρεψα και ενσωμάτωσα τις κλωστές στα έργα μου. Έτσι ξεκίνησε η σχέση μου με τις κρεβαταριές». Η φωτογραφία, υποστηρίζει, όπως και η υφαντική, είναι ένα μέσο που σου επιτρέπει να φέρεις το παρελθόν στο παρόν, αλλά και να ταξιδέψεις μέσα από τη διαδικασία της μνήμης. «Τι είναι αυτό που συνδέει τα σύγχρονα μέσα με τις παραδοσιακές τέχνες; Πού συναντιέται η φωτογραφία με την υφαντική; Για μένα είναι η καταγραφή του χρόνου. Για να γίνει ένα υφαντό, πρέπει να προσθέσεις πολλές οριζόντιες γραμμές, μια τέτοια γραμμή είναι και το φωτογραφικό φιλμ». Στην Αθήνα έμεινε δέκα χρόνια και πλέον ζει μόνιμα στην Απείρανθο. «Στην αρχή είχα αμφιβολίες, δεν ήξερα αν είχα αποφασίσει σωστά, άφηνα την Αθήνα και πήγαινα να απομονωθώ σε έναν μικρό οικισμό. Και αν πάω πίσω στην πηγή και κομπλάρω; Αν η συναναστροφή μου με τις ανεφαντούδες με φρενάρει δημιουργικά; Τώρα ξέρω πως ακόμα και οι ιστορίες που θα ακούσω από τις γυναίκες του χωριού θα με εμπνεύσουν. Είμαστε αυτό που κάνουμε, αυτό που φτιάχνουν τα χέρια μας, είμαστε οι ρίζες μας».

→ [@mariakotsou_](#)

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

«Ο αργαλειός δεν είναι απλώς ένα εργαλείο»



© ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

Την Αγγελική Δημητριάδου δεν την έχω δει ποτέ. Δεν ξέρω πώς φωτίζεται το πρόσωπό της ή πώς είναι ο τόνος της φωνής της όταν μιλάει για την τέχνη της. Αν εκφράζεται με ένταση ή αν στέκεται αποστασιοποιημένα από το έργο της όταν αυτό ολοκληρώνεται. Την περίοδο που κάναμε τη συνέντευξη, έλειπε για επαγγελματικό ταξίδι στην Ευρώπη και η συνομιλία μας ήταν γραπτή. Την «αποστειρωμένη» αυτή επικοινωνία, που δεν σου επιτρέπει να διακρίνεις προθέσεις και λεπτές αποχρώσεις στο συναίσθημα που κινεί το χέρι, αντιστάθμισε ως έναν βαθμό ο λογαριασμός της στο Ίνσταγκραμ. Ιδιαίτερα ενεργή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, σου προσφέρει πρόσβαση στο εργαστήριο και στη διαδικασία της δουλειάς της. Είναι αυτοδίδακτη και η σχέση της με την υφαντική είναι μια σχέση μνήμης, συνδυασμένη με τα καλοκαίρια των

παιδικών της χρόνων και το «δωμάτιο του αργαλειού», όπως ονόμαζε με την αδελφή της τον χώρο όπου είχε στήσει τον αργαλειό η γιαγιά της. Επάνω του υπήρχαν ακόμα βαμβακερά στημόνια και τα κορίτσια μιμούνταν τις επαναληπτικές κινήσεις των υφαντριών. Ξεκίνησε πρώτα να υφαίνει –η ζωγραφική ακολούθησε– κατασκευάζοντας μόνη της έναν αργαλειό, αλλά γρήγορα στράφηκε στον ιαπωνικό αργαλειό Saori. «Ο συγκεκριμένος αργαλειός έχει φτιαχτεί από μια ανάγκη και για ένα κόνσεπτ – με γοητεύει το γεγονός ότι υπάρχει κάτι πίσω από όλο αυτό, ότι δεν είναι απλώς ένα εργαλείο». Αναφέρει πως δημιουργεί υφαντά αυθόρμητα, χωρίς να ακολουθεί συγκεκριμένη τεχνική, με μόνο οδηγό τα νήματα, τα οποία επιλέγει πολύ προσεκτικά. Στον καμβά της ισορροπεί η αφαιρετική ζωγραφική με την υφαντική. «Η μεταξύ τους σχέση είναι αμφίδρομη. Το ένα δημιουργεί χώρο για το άλλο. Δουλεύω ταυτόχρονα και με τα δύο, όμως πολλές φορές κάποιο υπερισχύει και καθοδηγεί τη σύνθεση». Υπάρχει διαφορά στον τρόπο που σκέφτεται όταν ζωγραφίζει και όταν υφαίνει; «Δεν το έχω σκεφτεί ποτέ και νομίζω πως η απάντηση είναι ναι, υπάρχει. Στην ύφανση υπάρχει πάντα στο υποσυνείδητο η μνήμη του αρχέγονου και η αίσθηση της επαφής με τη φύση μέσα από τα χειροποίητα φυσικά νήματα, ενώ η διαδικασία της ζωγραφικής μου δίνει την αίσθηση του καινούργιου».

→ aggelikidimitriadou.com, [@aggelikidimitriadou](https://www.instagram.com/aggelikidimitriadou)

ΗΛΙΟΔΩΡΑ ΜΑΡΓΕΛΛΟΥ

«Η κλωστή έχει τεράστια ανοχή στο λάθος»



Στην πρόσφατη Frieze του Λος Άντζελες, τα έργα της Ηλιοδώρας Μαργέλλου παρουσιάζονταν μαζί με αυτά του Πάολο Κολόμπο. Αυτή τη φορά η Ελληνίδα καλλιτέχνης είχε επιλέξει να κεντήσει τα αφαιρετικά της έργα πάνω σε μεταλλικές σήτες. «Το υλικό αυτό θυμίζει τον παραδοσιακό καμβά, όμως έχει διαφάνεια και έτσι, όταν κρεμιέται σε έναν τοίχο, δημιουργεί ένα παιχνίδι με τις σκιές που με ενδιαφέρει πολύ». Προσθέτει πως της άρεσε και η ιδέα του παιχνιδιού ανάμεσα σε αντίθετες υφές και έννοιες – του μαλακού και ζεστού νήματος και του σκληρού, κρύου μετάλλου. Έγινε δεκτή στο Γέιλ για να σπουδάσει ιατρική. Η αρχική της πρόθεση ήταν να ακολουθήσει δύο κατευθύνσεις ταυτόχρονα: ιατρική και τέχνη. Όταν όμως διαπίστωσε πως αυτό ήταν πρακτικά αδύνατο, επέλεξε την τέχνη. Το νήμα, όπως και το ύφασμα, υπήρχε εξ αρχής στην πρακτική της, ωστόσο τα τελευταία χρόνια ασχολείται με αυτό συστηματικά. «Η πρώτη εισαγωγή έγινε από τις γιαγιάδες μου. Μεγάλωσα στη Γενεύη και, όταν ερχόμουν στην Ελλάδα τα καλοκαίρια, καθόμουν δίπλα τους και τις παρατηρούσα, η μία έπλεκε και η άλλη κεντούσε. Η κλωστή έχει τεράστια ανοχή στο λάθος. Μπορείς να ξηλώσεις, να κόψεις, να διορθώσεις. Είναι ένα υλικό που συγχωρεί, που σου επιτρέπει να αλλάξεις γνώμη, ενώ το έργο προοδεύει. Το Waiting, το πρώτο της έργο με κέντημα, το ολοκλήρωσε μόλις γέννησε την κόρη της, όμως το σχέδιο και τα νήματα τα είχε προετοιμάσει ενώ ήταν έγκυος. «Τα έργα είναι ακόμα και σήμερα αρκετά αφηρημένα. Οι επιλογές των χρωμάτων και των υφών καθορίζουν το συναίσθημα που θέλω να επικοινωνήσω». Αναφέρει πως το κέντημα της προσφέρει και μια ευελιξία στις μετακινήσεις. «Μπορείς να δημιουργήσεις οπουδήποτε, όλοι οι χώροι μπορεί να λειτουργήσουν ως εργαστήριο. Κεντάω ακόμα και μέσα στο αυτοκίνητο, περιμένοντας τη μικρή μου κόρη να τελειώσει τη γυμναστική».

→ Η επόμενη έκθεση της Ηλιοδώρας Μαργέλλου θα φιλοξενηθεί στην Γκαλερί Δύο Χωριά, από 06/04 έως 06/05. iliodoramargellos.com

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ

«Υπάρχει κάτι θεραπευτικό στη διαδικασία»



Το ελληνικό κοινό γνώρισε τη διακεκριμένη καλλιτέχνίδα Αλεξάνδρα Κεχαγιόγλου το 2016, όταν υπέγραψε τις βιτρίνες του Hermès στην Αθήνα. Είχε συστηθεί στη διεθνή σκηνή με τα εντυπωσιακά χαλιά της. Στην περίπτωση του Hermès όμως, τα υφάσματά της λειτούργησαν ως επένδυση για σέλες και τσάντες, δείχνοντας τις ανεξάντλητες εφαρμογές αυτής της δημιουργικής έκφρασης. Η σχέση της Αλεξάνδρας με την υφαντική και την ταπητουργία είναι άρρηκτα δεμένη με την ιστορία της οικογένειάς της. Η οικογένεια της γιαγιάς της, της Ελπινίκης από την Ισπάρτα της Μικράς Ασίας, είχε μεγάλη παράδοση στην ταπητουργία. Με την Καταστροφή του 1922 η οικογένεια έφτασε στην Αθήνα και μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα αποφάσισαν να στείλουν τη 13χρονη Ελπινίκη στην Αργεντινή, για να συναντήσει τον μέλλοντα σύζυγό της. «Σκέψου πόσο βάνουσο ήταν αυτό, ένα μικρό κορίτσι επιβιβάστηκε σε ένα πλοίο, έμεινε στον ωκεανό τρεις μήνες και έκανε μια νέα αρχή σε μια άγνωστη χώρα, με έναν άγνωστο άνθρωπο». Σύντομα ξανάστησε τον αργαλειό της και άρχισε να φτιάχνει χαλιά, τα οποία εμπορευόταν. Στην επιχείρηση μπήκαν και τα τέσσερα παιδιά της, όλα ήξεραν να καλιμπράρουν αργαλειούς, μπλέκονταν με υφάδια και στημόνια. Η Αλεξάνδρα μεγάλωσε σε αυτό το περιβάλλον, έγινε δεκτή στη Σχολή Καλών Τεχνών στο Μπουένος Άιρες, ωστόσο αρχικά ερευνούσε άλλα εκφραστικά εργαλεία. «Η κλωστή ήταν πάντα εκεί, όμως είσαι διστακτική στο να ακολουθήσεις μια παράδοση που “τρέχει” μέσα στην οικογένειά σου. Θέλεις να έχεις την ελευθερία της επιλογής, της συνειδητής απόφασης». Το μάλλινο νήμα, επισημαίνει, μένει στον χρόνο, αλλάζει μαζί του, φθείρεται, αλλά αντέχει.

Κατά κύριο λόγο δουλεύει την τεχνική tufting (πιστόλι), ωστόσο πάντα ήθελε να μάθει παραδοσιακό αργαλειό. «Ο πατέρας μου, όσο ήταν καλά, μοιράστηκε πληροφορίες μαζί μου, όμως γρήγορα αρρώστησε βαριά. Το άφησα στη μέση τότε, συναισθηματικά μου ήταν αδύνατον. Δεν μου έφευγε όμως από το μυαλό και έτσι τώρα, πλέον, στο εργαστήριο που έχω στήσει στην Αθήνα υπάρχει ένας μεγάλος μοναστηριακός αργαλειός. Ξεκίνησα μαθήματα με μια μοναχή σε ένα μοναστήρι στην Κρήτη και συνεχίζω ακόμα με δάσκαλο. Υπάρχει κάτι θεραπευτικό στη διαδικασία, στην επανάληψη της κίνησης. Δεν είναι θέμα τεχνικής ή αναζήτησης της τελειότητας. Το ζήτημα είναι να πεις μια ιστορία. Και το λάθος έχει θέση στα πράγματα».

→ **Garden Futures: Designing with Nature, Vitra Design Museum, από 25/03 έως 03/10.**
alexandrakehayoglou.com

ΤΑΤΙΑΝΑ ΜΑΥ – ΚΑΛΛΕΡΓΗ

«Μου αρέσει ο χορός της κλωστής όταν περνά μέσα από το ύφασμα»



Κέντημα Table of Objects της Τατιάνας Μαυ-Καλλέργη. © ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΒΛΑΪΚΟΣ

Μοιρασμένη ανάμεσα στο tufting και το κέντημα, η Τατιάνα May-Καλλέργη θα ήθελε να εξερευνήσει όλες τις δυνατότητες της κλωστής. «Τελευταία, μου έχει κινήσει το ενδιαφέρον και ο ψηφιακός αργαλειός», μου λέει, ενώ κεντά αστακούς και παπαρούνες πάνω σε πετσέτες φαγητού και τραπεζομάντιλα για το ελληνικό design brand Locul. Η πρακτική της ήταν βασισμένη στη ζωγραφική και η ιδέα της κλωστής γεννήθηκε όταν αναζητούσε τρόπους για να μεταγράψει ζωγραφικά έργα σε μεγαλύτερη κλίμακα. Έμαθε να κεντάει κοντά στη μητέρα της, πειραματίστηκε όμως αρκετά. «Το κέντημα έχει κανόνες, μπορείς όμως και να τους αγνοήσεις και να κινηθείς ελεύθερα. Ένα ύφασμα και μια κλωστή μπορεί να σε οδηγήσουν δημιουργικά σε δρόμους που δεν φανταζόσουν». Στα έργα της επεξεργάζεται τη δύναμη των συμβόλων, «παντρεύοντας» στην ίδια επιφάνεια κάποια εύκολα αναγνωρίσιμα με άλλα λιγότερο οικεία. «Δημιουργούνται έτσι ιστορίες πιο ανοιχτές σε ερμηνείες». Θεωρεί ότι το «πιστόλι» ως μέσο είναι πιο παιχνιδιάρικο, ενώ το κέντημα κάνει έναν διάλογο και με την ιστορία της υφαντικής, έχει πιο εικαστική κατεύθυνση. Για τα έργα της αντλεί έμπνευση από διαφορετικές πηγές. Από τον Μονέ, από παραδοσιακά μοτίβα στα χαλιά του Αφγανιστάν, από γκράφιτι στους δρόμους της Αθήνας, ακόμη και από γλυπτά με τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης. «Την προτιμώ την κλωστή, μου αρέσει αυτός ο χορός όταν περνάει μέσα από το ύφασμα. Είναι πιο “καθαρό” και δυνατό εργαλείο. Το λάδι το περνάς ξανά και ξανά για να δείξει, το νήμα αφήνει αμέσως το ίχνος του».

→ tatianamay.com, [@tatianamay_](https://www.instagram.com/tatianamay_)

ΖΩΗ ΓΑΪΤΑΝΙΔΟΥ

«Βγαίνει άλλη ενέργεια από το νήμα»



© ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΒΛΑΪΚΟΣ

Η Ζωή Γαϊτανίδου ήταν ακόμα φοιτήτρια στη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας, όταν επιχείρησε για πρακτικούς λόγους να μπαλώσει ένα παντελόνι. Το patch τής φάνηκε ενδιαφέρον και ήταν αυτό που την ώθησε να αφήσει στην άκρη τα πινέλα και να «μπλεχτεί» με τις κλωστές. Στην

πτυχιακή της παρουσίασε κούκλες ραμμένες από την ίδια σε φυσικό (ανθρώπινο) μέγεθος, που πάνω τους είχε κεντήσει με «ελεύθερες» βελονιές «ημερολόγια καθημερινότητας». Είχε προηγηθεί ένα μεγάλο ταξίδι στο Νεπάλ και έτσι χρησιμοποίησε τα υφασμάτινα σώματα για να αποτυπώσει πάνω τους διαδρομές, τοπία, χωριά και ανθρώπους που συνάντησε. «Μου άρεσε η ιδέα να δουλεύω ένα αντικείμενο σταδιακά, με γοήτευε αυτή η αίσθηση του νήματος που δεν τελειώνει...». Ολοκληρώνοντας τις σπουδές της, αποφάσισε να ακολουθήσει την ίδια λογική στον καμβά. «Είναι πιο “ζωντανό” υλικό το νήμα, βγαίνει μια άλλη ενέργεια πάνω στον καμβά, σε ρουφάει, θέλεις να πας κοντά, να το αγγίξεις». Το θέμα του Αμαζονίου, της Αφρικής, των κοινοτήτων που ζουν εκεί και της τέχνης τους, την ενδιαφέρει και την τροφοδοτεί εικονογραφικά, ωστόσο έχει αλλάξει η διαχείριση του υλικού. «Πλέον κάνω οικονομία στο ράψιμο. Έχει περισσότερη δύναμη η κλωστή όταν χρησιμοποιείται με μέτρο, όταν συνδυάζεται με παστέλ, ακρυλικά». Τη ρωτώ αν θα ήθελε να μάθει αργαλειό ή να μάθει να κεντάει. «Τίποτε από τα δύο· όταν πας να τελειοποιήσεις μια γνώση, κάτι θα χάσεις. Θα παραχωρήσεις αυτή την ελευθερία που σου προσφέρει ο πειραματισμός, αυτή την άγρια χαρά που σου χαρίζει η διερεύνηση των υλικών και των ορίων τους».

→ Η Ζωή Γαϊτανίδου εκπροσωπείται από την γκαλερί The Breeder. Η επόμενη έκθεσή της θα φιλοξενηθεί εκεί την άνοιξη. @zoigaitanidou

* Ευχαριστούμε το High Noon architecture studio για την παραχώρηση του χώρου τους.

#TEXNH #NTIZAIN